

C o l o r s d e J a z z

J a z z C l à s s i c V e t

Per què Jazz?

Avui dia, les paraules Jazz, Blues, Swing no resulten desconegudes per a gairebé ningú, amb aquest nom, podem trobar des de formes de ball, fins a molts estils musicals. El fet que siguin noms familiars no vol dir que hi hagi una idea clara sobre aquesta música ni com es va crear.

El Jazz ha influït en tots els estils de música que han sorgit posteriorment (pop, rock, funk, soul...) aportant instruments com la bateria o la guitarra elèctrica i creant un llenguatge musical nou tant per l'estètica com pel tractament rítmic.

El bateria fregant la caixa amb les escombretes, el contrabaix empenyent el ritme amb el seu pizzicato, la trompeta cridant amb el wa-wa, el clarinet gemegant en el registre més agut o murmurant en el registre greu, el joc de la mà dreta contra l'esquerra en el piano...

Totes aquestes sonoritats tenen una cosa en comú: són **Colors de Jazz**.

Farèu un recorregut per algunes de les millors músiques que ens ha donat el jazz en els últims cent anys. A més de descobrir les possibilitats sonores dels instruments i recordar grans intèrprets i compositors.

I ho farem amb el Jazz Clàssic Vet

Jazz Clàssic Vet

Pep Gol: trompeta

Benoit Poisot: saxo alt

Gerard Nieto: piano i guitarra

Josemi Moraleda: contrabaix

Pinyu Martí: bateria i washboard

El Jazz Clàssic Vet esta format per músics de La Vella Dixieland, grup capdevanter en el Jazz clàssic, han realitzat més de 3.000 actuacions, ha participat en festivals de jazz arreu del món: New Orleans, Kobe (Japó) Espo (finlandia), Dresden, Frankfurt (Alemanya), Kesketmet, Salgotarja (Hongria), JO Barcelona 92 i ha col·laborat amb: Els Pets, Tricycle, Comediants, Circ Cric...Premi Nacional de Música del Ministerio de Cultura, Premi Nacional de Música de la Generalitat de Catalunya al millor grup de jazz, Premi de la revista Enderrock per la seva trajectoria...

Pep Gol, líder de la banda, sempre ha compaginat la seva tasca musical amb la pedagògica col·laborant amb els serveis educatius de l'Auditori, Caixaforum o el Museu de la Música, on ha realitzat diversos espectacles i tallers.

Més informació a

www.pepgol.com

El llenguatge

Hi ha característiques comunes a tots els estils i gèneres que configuren el jazz.

El Ritme

El ritme és el gran protagonista. S'utilitzen moltes síncopes (accents rítmics en llocs que no són habituals), polirítmies (barrejar dos ritmes diferents p.e. un compàs de tres i un compàs de quatre) el pes en els compassos de quatre cau en el segon i quart temps en comptes del primer i tercer.

Tots els instruments potencien l'element rítmic: el contrabaix en comptes de tocar-se amb arquet, es toca amb pizzicato, el piano amb el joc de mà dreta contra mà esquerra, la guitarra (en els acompanyaments) rasca totes les cordes amb una pua, es creen nous instruments de percussió, especialment la bateria (combinació de diferents tambors i platerets) que es converteix en un instrument imprescindible en la música moderna.

L'improvisació

Una part important d'aquesta música es improvisada, els instrumentistes fan variacions de la melodia seguint una progressió d'acords d'una cançó popular o d'una melodia original. amb una estructura de 32 o 12 compassos que es va repetint.

L'Estètica.

Els músics busquen la màxima expressivitat utilitzant recursos com les inflexions o glissandos (arrossegar el so d'una nota fins a una altra) grows (rugits o distorsions de les notes), escales pròpies com la de blues on es barregen els tons menor i major, vibratos....creant una nova estètica que potencia la personalitat per sobre del perfeccionisme tècnic.

Guió del concert

Everybody Knows (Johnny Hodges)

trompeta, saxo alt, piano, contrabaix i bateria

Tema de presentació. Comencem a descobrir les sonoritats dels instruments amb aquest estàndard d'un dels grans saxofonistes de l'era del swing

Marchand du Poison (Sidney Bechet)

Jazz tradicional. Tema ràpid on veiem el joc de la improvisació col·lectiva en l'estil del jazz més calent de New Orleans.

Tin Roof Blues. (tradicional)

En el Blues lent és on els instruments aprofiten per aprofundir en l'expressivitat, la trompeta utilitza el wa-wa fent parlar l'instrument i els glissandos i inflexions del saxo i altres instruments ens recorden que el referent a l'hora de tocar és sempre la veu.

It Don't Mean a Thing (Duke Ellington)

Tema clàssic. El jazz com a música de ball, el característic acompanyament de bateria i com el piano i el contrabaix entren en el joc rítmic.

The Entertainer

Piano sol

Ragtime d' Scot Joplin

Just a Closer (tradicional)

Just a little way to stay here (Hayden H. Whitney)

Música per a un enterrament en l'estil de New Orleans. Formació de banda.

New Orleans és una ciutat al sud de Estats Units on va començar el jazz instrumental i que dona nom a un estil de jazz. A principis del segle XX la música es present en molts moments de la vida quotidiana, hi han bandes que toquen pels carrers en totes les celebracions i actes socials, per exemple en el enterraments. Bàsicament s'utilitzen instruments de vent com trompetes, trombons, clarinets, tubes i instruments de percussió con bombos, caixes i tambors.

When the Saints go Marchin in. (tradicional)

Veus, trompeta, saxo alt, piano, contrabaix i bateria

Tema de gòspel cantat a cinc veus, s'estableix el diàleg en forma de pregunta-resposta i es demana al públic que faci de cor i interactuï amb el grup.

instruments de vent com trompetes, trombons, clarinets, tubes i instruments de percussió con bombos, caixes i tambors.

Happy Birthday (aniversari feliç)

veus, trompeta, saxo alt, piano, contrabaix i bateria

Veurem i sentirem com una cançó popular amb el tractament rítmic adequat i la sonoritat dels instruments es pot convertir en un tema de jazz.

The Blues is All Right. (Little Milton)

Veü, trompeta, saxo alt, guitarra, contrabaix i bateria

El blues està emparentat amb el jazz des dels seus inicis, l'aportació de la guitarra elèctrica va transformar la música i el va convertir en un instrument imprescindible en tots els estils musicals del segle XX-XXI.

Sweet Emma. (Nat Aderley)

Trompeta, saxo alt, piano, contrabaix i bateria

Evolució del Jazz. En la era post-swing, el jazz s'empelta d'altres ritmes i crea la base de la música moderna del segle XX.

Amb aquest tema ens acomiadem

I els escolars han dit:

Aquests són alguns comentaris de l'alumnat en treballs posteriors al concert:

"Molt bona interpretació, són uns grans comunicadors"

"El temps va corre perquè m'ho vaig passar molt bé i si pogués tornaria a l'inici del concert per tornar-lo a escoltar"

"Una gran experiència, els músics demostraven molta pràctica i gaudien del seu treball"

"Un dels millors concerts que he escoltat"

"Aconsello anar a escoltar aquest grup perquè la música que interpreten et fa ballar i et motiva"

"El concert t'enganxava a mesura que passava el temps i cada vegada et sorprenien més. La interpretació va ser excel.lent perquè tenen molta experiència i es porten molt bé entre ells"

"Em vaig sentir molt a gust i quan vam sortir del concert em vaig preguntar: per què mai m'havia posat a escoltar jazz si m'agrada tant"

A l'escola:

Si voleu aprofundir més en el món del jazz podem trobar molta informació a internet.

Us recomanem buscar a (google, Viquipedia, Spotify, youtube) informació i audios del següents musics:

Jelly Roll Morton

Louis Armstrong

Count Basie

Duke Ellington

Louis Jordan

Miles Davis

John Coltrane

Herbie Hancock

BB King

Billie Holiday

Ella Fitzgerald

Nina Simone

i sobre els següents temes:

Gospel

New Orleans parade

Ragtime

Dancing swing

Blues

Swing

Bebop

Rhythm blues

Hard bop

Més informació sobre La Vella Dixieland a:

www.lavelladixieland.com

Breu Història del Jazz

per Miguel Candegabe

Un naixement original

La història del jazz és una de les més originals de la música. Els seus personatges i estils, el seu fort individualisme, la fan enormement atractiva, i encara que algunes tendències exigeixin una alta preparació per part dels aficionats, és sobretot música per escoltar-la amb els peus.

Des del cor de l'Àfrica Americana

Parlar del jazz com - música afroamericana - seria simplificar massa les coses. Jazz és - una forma d'expressió espontània ú individual que es crea en el moment -. És improvisació, llibertat, cant de protesta i de marginació. La van crear els negres dels estats esclavistes del Sud -Alabama, Louisiana, Geòrgia - mentre treballaven en les plantacions de cotó. Els seus blues i les seves - spirituals - van ser la llavor. D'ella naixerien els primers sons de l'autèntic jazz, últim gènere popular en la història de la música occidental. Un tipus d'expressió urbana que va començar a afermar-se als cafès dels negres de Nova Orleans a finals del segle XIX i principis del XX.

Segons les estadístiques, el mercat d'esclaus africans va tenir un saldo de 15 milions d'homes, dones i nens, venuts en diferents zones del món. La major part d'aquesta xifra va anar a parar a Amèrica. Els camps de cotó i tabac exigien molta mà d'obra. El negre africà era fort i treballava per un petit jornal: menjar i barraca. Fora d'això, res posseïa, excepte el record inesborrable de les danses i cants de la seva Àfrica natal. La música era fonamental per l'africà. I la música, agraïda, anava a ajudar a suportar l'angoixa de l'esclavitud. Al capdavant, l'equipatge d'un esclau sol contenia ritme i melodia.

Els negres africans, posseïdors d'un gran sentit religiós, van acceptar amb facilitat el cristianisme. Però, acostumats com estaven a iniciar els seus ritus religiosos amb cançons i balls, aviat van començar a introduir palmes i moviments rítmics en les vehements reunions dels campaments del Sud, a finals del segle XIX. Les veus negres, estripades i d'un timbre molt peculiar, cantaven melodies realment commovedores. De manera espontània, els negres de les comunitats protestants van ser embastant himnes religiosos: els espirituals.

A aquests temes d'oració i súplica es van agregar les cançons de treball. Per què? L'esclau es va adonar que era molt més fàcil treballar cantant. Els peons, els estibadors, els presos, els obrers portuaris i del ferrocarril cantaven. Un guia improvisava i els altres responien amb murmuris o crits

La senzillesa d'aquestes frases -deguda probablement al seu escàs coneixement de la llengua dels Colons va anar evolucionant fins a convertir-se en poesia vigorosa, tendra, desesperada de vegades. Tant que Jean Cocteau va arribar a afirmar que les lletres dels blues eren - l'última aparició d'una poesia automàticament popular -. I els blues eren ja un gènere típicament jazzístic

Els Estats Units, buscant la seva cultura

El jazz va ser per als Estats Units una de les seves millors targetes d'identitat i tots els historiadors musicals coincideixen a assenyalar-lo com la seva contribució més important al món de la cultura.

Aquest procés d'identitat cultural va ser relativament curt. Va començar arran de la independència de les colònies. Però ..., què tenien aquestes per crear el seu patrimoni cultural? D'una banda, l'herència europea i els elements autòctons: descendents dels antics colons, nous immigrants, D'altra, el negre americà, ciutadà al cap després d'una llarga esclavitud. I amb el negre, la seva música.

Arriba la protecció oficial

Els governants van prendre consciència, de seguida, d'aquest nou fenomen musical. Tant, que el Departament d'Estat va organitzar i va protegir, des del principi, els gires internacionals dels "jazzmen" nord-americans. Louis Armstrong, Duke Ellington, Dizzy Gillespie, Jack Teagarden, Mahalia Jackson, Stan Getz, Keith Jarrett i altres han mostrat la seva peculiaríssim estil a tot arreu. Han actuat davant de reis i reines, Louis Armstrong va ser rebut pel Papa al Vaticà i Benny Goodman i la seva orquestra van actuar a Rússia, durant l'estiu de 1962. L'ovació va ser sorprenent, fins i tot Nikita Krusxov aplaudir, entusiasmat, dempeus.

Naturalment, els spirituals i els blues van evolucionar fins a crear el seu propi llenguatge: el del jazz. Com és aquest llenguatge? Ús de la síncope, insistència rítmica, timbres instrumentals insòlits - difícils de trobar en un altre tipus de música -, improvisació, i, pel que fa a les veus, esquinçament de les mateixes. Tot això impregnat d'una paraula màgica: swing. L'ànima del jazz. Una cosa que va més enllà de la pròpia interpretació.

"El swing no existeix en el text musical, només pot donar-se en l'execució", afirmava constantment Duke Ellington.

Efectivament, el jazz era i és una peculiaríssima manera d'entendre la pràctica musical pel negre nord-americà. Una pràctica plena d'expressivitat, original, vitalista cent per cent. Una música per expressar amor, dolor. Una música per explicar la vida de l'heroi, les amargors i desencants de cada dia. El jazz primitiu era una vàlvula d'escapament emocional davant les frustracions de l'home negre en el món de l'home blanc.

L'alegria de viure a Nova Orleans

El nom de - Nova Orleans - serà la clau màgica que ens ajudi a descobrir, conèixer i estimar el jazz. En aquesta ciutat, construïda i habitada principalment per francesos i espanyols, l'ambient era molt diferent al d'altres estats. L'índex cultural era major - molts dels seus habitants eren aristòcrates i burgesos del vell continent -, hi havia més refinament i, naturalment, bons restaurants i boniques cases. Les gents que van anar a poblar l'estat de Louisiana, van omplir els vaixells de vela de mobles delicats, canelobres de vidre, coberts de plata, llibres, partitures de música i diversos instruments per alegrar les càlides vetllades de primavera: claus, violins, flautes, etc. La ciutat conservava encara la muralla per repel·lir els atacs dels indis, defensada per una guarnició de soldats francesos que, com no!, posseïa una banda per tocar marxes militars.

A mesura que desapareixien els perills per la supervivència, Nova Orleans es cap més alegre i confiada. En els seus carrers es palpava una bulliciosa vitalitat: es gaudia amb les coses bones - el menjar, la música, les reunions, els balls -. Era, al capdavant, una ciutat

tolerant. En tots els aspectes, fins i tot en la seva relació amb els negres, El crioll va ser bon exemple d'aquesta - comunicació - vitalista de l'home blanc amb el negre.

La Guerra de Secessió va introduir grans canvis en l'estat. Els negres, abolida l'esclavitud, van arribar a les ciutats per treballar en elles. I amb els negres, les seves cançons: els blues i els espirituals.

A Nova Orleans, els antics esclaus van descobrir les botigues d'instruments musicals i la possibilitat, per fi, de comprar el que veien. Abans havien hagut de fabricar els seus propis instruments amb carabasses, ossos, ratlladors, palanganes de metall. Ara, a més de la seva banjo i l'armònica, podien acariciar un trombó, una corneta, un clarinet, un tambor. El problema estava en que l'ex esclau no tenia ni idea del que era una partitura, ni solfeig, ni notes. Desconeixia qualsevol tipus de tècnica musical. Només sentia la música i, això sí, era capaç d'improvisar.

El problema de la ignorància musical tenia difícil solució. Però el negre va tenir una idea: tocar com cantava. Això és! Els instruments musicals serien una extensió de la seva veu. Va començar el llarg aprenentatge. Un aprenentatge que va fer possible el miracle del jazz, els sons no poden escriure.

Si la banda militar sortia al carrer per desfilars, el negre es posava a primera fila i escoltava amb atenció. Si anava a l'església, doncs a no perdre estrofa de la música sacra. A poc a poc va anar barrejant uns ritmes i uns altres, afegint el batre de palmes, el tust dels peus. Després va incorporar les seves espirituals i blues de l'esclavitud. La seva música començava a néixer. Sortia de l'ànima i era delicadament poètica.

La vida ciutadana va aportar a l'home negre possibilitats desconegudes. Sobretot, una certa protecció per part d'aquelles entitats benèfiques, o societats, que oferien als antics esclaus una vida social i una determinada tranquil·litat econòmica, especialment a l'hora de morir-se. Els associats pagaven una petita quantitat mensual i la companyia organitzava un enterrament a bombo i platerets. Mai millor dit. Els especialistes afirmen que va ser en els funerals negres on va començar a sonar el jazz.

Des de 1980, els funerals tenien música. S'organitzava una llarga processó al cementiri, amb abundant acompanyament de familiars, amics i veïns. I una banda: la de la societat benèfica, que acompanyava al mort tocant himnes lents i tristos. Tot molt solemne. Al retorn, la banda començava a tocar de nou: marxes de ràpid moviment (de 2/4), melodies i ragtime, un tipus de música sincopada que no era sinó jazz, improvisació. ¿Falta de respecte? Res d'això. perquè l'opinió general era que el mort era al cel i calia alegrar amb ell. A més, calia relaxació després de tants sospirs i emocions. Naturalment, la gresca d'aquestes bandes a la tornada d'un enterrament era inefable. La gent s'apinyava al voltant d'elles per obligar-les a repetir els temes, per jalearlas o per acompanyar les seves melodies amb cançons.